

DERINIMO PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 60, 147¹, 151¹, 189, 214, 218, 224¹ STRAIPSNŲ IR KODEKSO PRIEDO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 212, 254 IR 327 STRAIPSNŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS ĮSTATYMO NR. XI-2234 8 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ**

Institucija	Pastabos	Įvertinimas
Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2019-11-13 raštas Nr. 17.2.-4993	<p><...> Tūriant su sukčiavimu elektroninėje erdvėje susijusias nusikalstamas veikas, susiduriama su situacijomis, kai Lietuvoje esantį fizinių ir juridinių asmenų turimą apgaule įgyja ne Lietuvos Respublikos teritorijoje veikęs kaltininkas. Šiais atvejais svetimo turto įgijimas apgaule laikomas baigtu, kai kaltininkas įgyja galimybę turimą valdyti, juo naudotis ir (ar) disponuoti savo nuožiūra. Baigtu laikomas ir toks turtingas teisės (turto) įgijimas apgaule, kai dėl apgaulės suklaidintas nukentėjusysis arba banko elektroninė sistema perveda pinigų į kaltininko sąskaitą, pvz., esančią užsienio valstybės banke. Paprastai tokiais atvejais apgaule įgyti pinigai taip pat yra išgryninami užsienio valstybėje, kurioje kaltininkas įgyja galimybę šį turimą valdyti, juo naudotis ir (ar) disponuoti savo nuožiūra. Siekiant užtikrinti Lietuvoje nuo šių nusikalstamų veikų nukentėjusių asmenų teises, Lietuvos Respublikos teisėsaugos institucijos turėtų atlikti bent jau pirminius procesinius veiksmus, skirtus išsiaiškinti kaltininko veikimo vietą, galimą jo tapatybę, piniginių lėšų judėjimo kryptis ir pan. Taigi, kaltininkui veikiant iš užsienio valstybės ir vykdamas elektroninius sukčiavimus, dėl kurių žala de facto padaroma Lietuvos Respublikos teritorijoje, kykla nusikalstamos veikos padarymo vietos ir baudžiamosios jurisdikcijos nustatymo problemų, kurių tinkamai neišsprendus rizikuojama ne tik baudžiamąjį persekiojimo sėkme, bet ir teisėtumu <...>. BK 4 straipsnio 2 ir 3 dalyje įtvirtintas reglamentavimas nėra pakankamas sprendžiant baudžiamosios jurisdikcijos nustatymo klausimus, kai nusikalstamos veikos</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Galiojančio BK 4 straipsnyje nustatytas baudžiamąjį įstatymo galiojimas asmenims, padariusiems nusikalstamas veikas Lietuvos valstybės teritorijoje arba laivuose ar orlaivuose su Lietuvos valstybės vėliava ar skiriamaisiais ženklais, o BK 5 straipsnyje reglamentuojama Lietuvos Respublikos piliečių ir kitų nuolat Lietuvoje gyvenančių asmenų baudžiamoji atsakomybė už užsienyje padarytus nusikaltimus. Būtent šie straipsniai užtikrina tinkamą Direktyvos 12 straipsnio nuostatų perkėlimą į Lietuvos nacionalinę teisę.</p> <p>Pirma, BK 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta jurisdikcijos taisyklė užtikrina, kad visi asmenys, nusikalstamas veikas padarę Lietuvos valstybės teritorijoje arba laivuose ar orlaivuose su Lietuvos valstybės vėliava ar skiriamaisiais ženklais, atsakyti pagal Lietuvos baudžiamąjį įstatymą. Pagal BK 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas nuostatas, nusikalstamos veikos padarymo vieta yra vieta, kurioje asmuo veikė arba turėjo ir galėjo veikti, <...>. Įvertinus tai, kad nusikalstamai veikai daryti naudojamos informacinės sistemos ar kėsinimosi objekto buvimo vieta jurisdikcijos nustatymui pagal BK 4 straipsnį įtakos neturi, Generalinės prokuratūros pasiūlymas papildyti BK 4 straipsnio nauja 4 dalimi (1 punktą) vertintinas kaip perteklinis. Antra, pažymėtina ir tai, kad pagal BK 4 straipsnio 2 dalies nuostatas, nusikalstama veika laikoma padaryta Lietuvos Respublikos teritorijoje ir tais atvejais, kai Lietuvoje atsirado baudžiamąjį įstatymo numatyti padariniai. Be to, šio straipsnio 3 dalyje numatyta, kad kai ta pati nusikalstama veika padaryta ir Lietuvos valstybės teritorijoje, ir užsienyje, laikoma, kad ta veika padaryta Lietuvos valstybės teritorijoje, jeigu šioje teritorijoje ji buvo pradėta, baigta arba nutruko. Pagal šias taisykles, Lietuvos jurisdikciją apima ir tie atvejai, kai Lietuvos Respublikos teritorijoje atsiranda nusikalstamos veikos padariniai, taip pat kai nusikalstama veika kėsinamasi į Lietuvos Respublikos teritorijoje esančius objektus, nepriklausomai nuo to, kurioje teritorijoje fiziškai būdamas veikė nusikalstamą veiką padaręs asmuo. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad galiojantys BK 4 ir 5 straipsniai tinkamai įgyvendina Direktyvos 12 straipsnyje įtvirtintas nuostatas ir užtikrina Lietuvos</p>

	<p>padaromos sui generis aplinkoje – elektroninėje erdvėje, todėl siūlo baudžiamajame įstatyme atskirai reglamentuoti aiškias jurisdikcijos nustatymo taisykles, skirtas elektroninėje erdvėje padaromoms nusikalstamoms veikoms, ypač tais atvejais, kai <...> kėsিনamasi į Lietuvos fizinius ir juridinius asmenis ir čia esantį jų turtą (t. y. į žalos padarymą Lietuvos teritorijoje), nepriklausomai nuo to, kad kaltininkas nusikalstamą veiką padaro fiziškai būdamas užsienio valstybėje ir naudodamas ne Lietuvos teritorijoje esančią informacinę sistemą. <...>. Siūlytina BK 4 straipsnį papildyti nauja dalimi ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„4 straipsnis. Baudžiamojo įstatymo galiojimas asmenims, padariusiems nusikalstamas veikas Lietuvos valstybės teritorijoje arba laivuose ar orlaiviuose su Lietuvos valstybės vėliava ar skiriamaisiais ženklais <...>4. Visa nusikalstama veika elektroninėje erdvėje ar jos dalis yra laikoma padaryta Lietuvos Respublikos teritorijoje, jeigu yra bent viena iš šių sąlygų:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) asmuo padaro nusikalstamą veiką fiziškai būdamas Lietuvos Respublikos teritorijoje, nepriklausomai nuo to, ar ta nusikalstama veika yra nukreipta ar nenukreipta prieš Lietuvos teritorijoje esančią informacinę sistemą arba nepriklausomai nuo to, ar ta nusikalstama veika padaryta naudojant Lietuvos Respublikoje esančią informacinę sistemą; 2) nusikalstama veika yra nukreipta prieš Lietuvos teritorijoje esančią informacinę sistemą arba ją pasinaudojant nepriklausomai nuo to, ar asmuo nusikalstamą veiką daro fiziškai būdamas Lietuvos teritorijoje.<...> 	<p>Respublikos jurisdikciją dėl Lietuvos teritorijoje padaromų nusikalstamų veikų, dėl Lietuvos Respublikos piliečių padarytų nusikalstamų veikų, taip pat dėl nusikalstamų veikų, kuriomis kėsინamasi į Lietuvos teritorijoje esančius objektus ir padaroma žala Lietuvos teritorijoje esantiems fiziniams ar juridiniams asmenims.</p>
<p>Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2019-11-13 raštas Nr. 1D-5657</p>	<p>1. Atkreiptinas dėmesys, kad 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas</p>	<p>Neatsižvelgta Europos Komisija, išanalizavusi Lietuvos nacionalinės teisės aktus, kuriais į nacionalinę teisę perkeliama Direktyvos 2011/93/ES nuostatos, konstatavo, kad Direktyvos 2011/93/ES 9 straipsnio g dalis perkelta netinkamai ir Oficialiame pranešime pažeidimo procedūroje Nr. 2019/2134 pažymėjo, kad</p>

<p>2004/68/TVR (toliau – Direktyva 2011/93/ES) preambulės 7 dalyje konstatuojama, kad ši direktyva turėtų visapusiškai papildyti 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos ir kovos su ja, pakeičiančią Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR, nes kai kurios prekybos žmonėmis aukos taip pat buvo nuo seksualinės prievartos ar seksualinio išnaudojimo nukentėję vaikai. Direktyvos 2011/36/ES preambulės 12 dalyje konstatuojama, kad jeigu nusikalstama veika ypač sunki, pavyzdžiui, kai buvo sukeltas pavojus aukos gyvybei arba nusikalstama veika padaryta panaudojant sunkų smurtą, pvz., kankinimą, prievartinį narkotikų ir (arba) medicininių preparatų vartojimą, išžaginimą arba kitas rimtas psichologines, fizinės arba seksualinės prievartos formas, arba kitaip aukai buvo padaryta ypač didelė žala, už ją taip pat turėtų būti numatyta griežtesnė bausmė. „Sunkaus smurto“ sąvoka kalbant apie sankcijas vartojama tiek Direktyvoje 2011/36/ES (4 straipsnio 2 dalies d punktas), tiek Direktyvoje 2011/93/ES (9 straipsnio g dalis). Akivaizdu, kad abiejose direktyvose kalbama apie sunkių smurto formų panaudojimą, bet ne apie būdą, kuriuo veika buvo padaryta. Atsižvelgdami į tai manome, kad BK projekte keičiamo Baudžiamojo kodekso (toliau – keičiamas kodeksas) 60 straipsnio 1 dalies 4 punkto formuluotė Direktyvos 2011/93/ES 9 straipsnio g dalį perkelti netinkamai.</p>	<p>Direktyvos 2011/93/ES 9 straipsnio g dalies nuostatos ipareigoja užtikrinti, kad kai nusikalstami veiksmai, susiję su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu, padaromi <u>panaudojant sunkų smurtą</u> (kas baudžiamojo įstatymo prasme laikoma nusikalstamos veikos padariniiais), būtų laikomi padaryti arba padarant nukentėjusiajam ypač didelę žalą (kas baudžiamojo įstatymo prasme laikoma nusikalstamos veikos padariniiais), būtų laikomi padaryti sunkinančiomis aplinkybėmis, jeigu šios aplinkybės dar nėra sudėtinės tokių nusikalstamų veikų dalys. Atsižvelgiant į šias Direktyvos 2011/93/ES nuostatas, sunkaus smurto panaudojimas ir yra įtvirtinamas kaip vienas iš galimų nusikalstamos veikos padarymo būdų, papildant jau esamos iš esmės identiško pobūdžio BK 60 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytos sunkinančios aplinkybės turinį. Pažymėtina ir tai, kad Direktyvos 2011/36/ES 4 straipsnyje ir Direktyvos 2011/93/ES 9 straipsnyje nustatomos skirtingos taisyklės ir „sunkaus smurto“ samprata vartojama iš esmės skirtingame kontekste. Direktyvoje 2011/36/ES nurodyti „sunkaus smurto“ elementai padeda atskleisti ypač sunkios nusikalstamos veikos sampratą, preliminariai identifikuojant tokios veikos galimus sudėties požymius, kai tuo tarpu Direktyvoje 2011/93/ES kriminalizuotų nusikalstamų veikų, susijusių su seksualine prievarta prieš vaikus, jų išnaudojimu ir vaikų pornografija, turinys bei sudėčių požymiai yra visiškai aiškūs, ir „sunkaus smurto“ samprata jau vartojama aprašant šių nusikalstamų veikų padarymo būdą. Kartu pažymėtina, kad skirtingose direktyvose įtvirtintų sąvokų pažodinis aiškinimas, pasitelkiant vien tik analogijos metodą, negali būti naudojamas Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimo į nacionalinę teisę procese. Pabrėžtina, kad kiekvienoje direktyvoje įtvirtintos sąvokos bei atitinkamų nusikalstamų veikų sudėčių požymių išaiškinimai galioja tik tos konkrečios direktyvos taikymo ribose, išskyrus atvejus, kai vienoje direktyvoje įtvirtintos sąvokos turinys apibrėžiamas, darant nuorodą į kitos direktyvos nuostatas. Aptariamam atveju taip nėra, todėl šiose direktyvose vartojamos analogiškos sąvokos negali būti laikomos tapačiomis. Kartu pažymėtina, kad Direktyvos 2011/93/ES 9 straipsnio nuostatose keliami reikalavimai suteikia diskreciją valstybėms narėms dėl šiame straipsnyje nurodytų aplinkybių įtvirtinimo baudžiamajame įstatyme ir atitinkamai leidžia ši nusikalstamos veikos padarymo būdą numatyti kaip baudžiamąją atsakomybę sunkinančią aplinkybę. Būtent tokias aplinkybes, atsižvelgiant į BK nurodytų nusikalstamų veikų, susijusių su seksualine prievarta prieš vaikus, sudėčių ir šių sudėčių požymių konstravimo ypatumus, ir reikalauja įtvirtinti Europos</p>
---	--

		<p><u>Komisija</u>. Atitinkamai, papildžius BK 60 straipsnio 1 dalies 4 punkto nuostatas, Direktyvos 2011/93/ES 9 straipsnio g dalies reikalavimai bus <u>įgyvendinti pilna apimti</u>. Pastebėtina, kad BK projektu teikiami pakeitimai, <u>įgyvendinantys Europos Komisijos pažeidimo procedūroje nurodytus reikalavimus</u>, buvo nusijęsti ir Europos Komisijai preliminariam įvertinimui, kuri pastabų dėl pasirinkto Direktyvos 2011/93/ES 9 straipsnio g dalies perkėlimo modelio taip pat nepateikė.</p>
	<p>3. Įvertinus aiškinamojo rašto 3.2 papunktyje minimą preliminarų Lietuvos nacionalinių teisės aktų, kuriais į nacionalinę teisę buvo perkeltos 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičiančios Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičiančios Tarybos sprendimą 2005/671/TVR (toliau – Direktyva 2017/541), vertinimą ir galimai netinkamą minėtos direktyvos 20 straipsnio 1 dalies nuostatų perkėlimą – nenumatyta galimybę atlikti kriminalinės žvalgybos tyrimą dėl BK 250⁶ straipsnyje numatyto nusikaltimo (Vykimas teroristiniais tikslais), pažymėtina, kad Direktyvos 2017/541 20 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad už Direktyvos 2017/541 3–12 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų tyrimą ar baudžiamąjį persekiojimą dėl jų atsakingi asmenys, padaliniai ar tarnybos galėtų naudotis veiksmingomis tyrimo priemonėmis. Pagal preliminarų vertinimą viena iš tokių priemonių yra kriminalinės žvalgybos tyrimas. Direktyvos 2017/541 12 straipsnyje nurodytos kitos su teroristine veikla susijusios nusikalstamos veikos ir šios Direktyvos 2017/541 nuostatos į nacionalinę teisę perkeltos Baudžiamojo kodekso 252¹ straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyta, kad su teroristine veikla susiję nusikaltimai yra šio Kodekso 249¹, 250¹, 250², 250⁴, 250⁵ ir 250⁶ straipsniuose nurodyti nusikaltimai, taip pat šio Kodekso 178, 180, 181 ir 300 straipsniuose nurodyti nusikaltimai, jeigu jais siekiama gauti lėšų, įrankių ar</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Europos Komisija, preliminariai įvertinusi Lietuvos nacionalinės teisės aktus, kuriais į nacionalinę teisę buvo perkeltos Direktyvos 2017/541 nuostatos, identifikavo 20 straipsnio 1 dalies netinkamo perkėlimo spragas, t. y. dėl to, kad <u>kriminalinės žvalgybos tyrimas negali būti atliekamas tik BK 250⁶ straipsnyje numatyto nusikaltimo (vykimas teroristiniais tikslais) atžvilgiu</u>. Visos kitos galiojančio baudžiamojo įstatymo nuostatos tyrimo priemonių kontekste <u>atitinka Direktyvos 2017/541 nuostatas ir papildomų pakeitimų nereikalauja</u>. <u>Ta patvirtina ir Europos Komisija, pateikusi savo preliminarų vertinimą</u>.</p> <p>Pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2017/541 20 straipsnio 1 dalį, valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad už 3–12 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų tyrimą ar baudžiamąjį persekiojimą dėl jų atsakingi asmenys, padaliniai ar tarnybos galėtų naudotis veiksmingomis tyrimo priemonėmis. Direktyvos 2017/541 III antraštinėje dalyje išvardintos pagrindinės su teroristine veikla susijusios nusikalstamos veikos: viešas kurstymas įvykdyti teroristinį nusikaltimą, verbavimas teroristinei veiklai, teroristų rengimas, dalyvavimas mokiniu teroristų rengime, kelionės terorizmo tikslais, kelionių terorizmo tikslais organizavimas ar kitoks palengvinimas, terorizmo finansavimas. Baudžiamoji atsakomybė už šias su teroristine veikla susijusias nusikalstamas veikas atskirai įtvirtinta BK 249¹, 250¹, 250², 250⁴, 250⁵ ir 250⁶ straipsniuose. Būtent visų šių nusikalstamų veikų atžvilgiu taikomos ne tik Baudžiamojo proceso kodekse, bet ir papildomos veiksmingos Kriminalinės žvalgybos įstatyme numatytos tyrimo priemonės (išskyrus BK 250⁶ straipsnį, kurio atžvilgiu Kriminalinės žvalgybos įstatyme nustatytos priemonės pagal galiojančią teisinį reguliavimą negali būti taikomos, į ką dėmesį atkreipė ir Europos Komisija).</p> <p>Svarbu pažymėti ir tai, kad Direktyvos 2017/541 12 straipsnyje papildomai išvardintos ir <u>kitos su teroristine veikla susijusios veikos (ne pagrindinės)</u>, kurios gali būti vertinamos tik kaip „šalutinės“ su teroristine veikla susijusių</p>

priemonių teroristiniams nusikaltimams daryti ar remti grupės, kurios tikslas – daryti teroristinius nusikaltimus, veiklą. Atkreiptinas dėmesys, kad galiojantis teisinis reglamentavimas nenumato galimybės atlikti kriminalinės žvalgybos tyrimo ir dėl Baudžiamojo kodekso 178 straipsnio 1 dalyje ir 300 straipsnio 1 dalyje numatytų nesunkių nusikaltimų, net jei jomis siekiama gauti lėšų, irankių ar priemonių teroristiniams nusikaltimams daryti ar remti grupės, kurios tikslas – daryti teroristinius nusikaltimus, veiklą. Tokios galimybės nebus ir atsižvelgiant į KŽĮ projekto nuostatas. Atsižvelgiant į tai ir Kriminalinės žvalgybos įstatymo 8 straipsnio nuostatas, siūlome įvertinti poreikį papildyti Baudžiamojo kodekso 178 straipsnio 2 dalyje ir 300 straipsnio 2 dalyje nurodytų nusikaltimų sudėčių kvalifikuojančių požymių sąrašą, atsižvelgiant į Baudžiamojo kodekso 252¹ straipsnio 2 dalies nuostatas. Mūsų nuomone, vertinant Baudžiamojo kodekso nuostatas sistemškai, taip pat svarstytinas klausimas dėl analogiško Baudžiamojo kodekso 180 straipsnio 2 dalyje ir 181 straipsnio 2 dalyje nurodytų nusikaltimų kvalifikuojančių požymių sąrašo papildymo.

nusikalstamų veikų atžvilgiu. Pirma, šiame straipsnyje nurodyta, kad valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad su teroristine veikla susijusios nusikalstamos veikos apimtų šias tyčines veikas: vagystę sunkinančiomis aplinkybėmis, turto prievartavimą, suklastotų administracinių dokumentų rengimą arba naudojimą, siekiant įvykdyti teroristinį nusikaltimą ir pan. Tai reiškia, kad BK 178, 180, 181 ir 300 straipsniuose įtvirtintos nusikalstamos veikos pagal Direktyvos 2017/541 nuostatas *savaimė nėra laikomos* nei teroristinėmis, nei su teroristine veikla susijusiomis nusikalstamomis veikomis. Su teroristine veikla susijusiomis nusikalstamomis veikomis BK 178, 180, 181 ir 300 straipsniuose įtvirtinti nusikaltimai laikomi tik tada, jeigu jais siekiama gauti lėšų, irankių ar priemonių teroristiniams nusikaltimams daryti ar remti grupės, kurios tikslas – daryti teroristinius nusikaltimus, veiklą. Antra, kaip minėta, pagal Direktyvos 2017/541 12 straipsnį, su teroristine veikla susijusios (pagrindinės) nusikalstamos veikos turi *apimti* tokias tyčines veikas kaip vagystė, turto prievartavimas ir kt., kuriomis siekiama įvykdyti vieną iš teroristinių tikslų. Tai reiškia, kad aukščiau minėtos pagrindinės su teroristine veikla susijusios nusikalstamos veikos (pvz., terorizmo finansavimas, kelionės terorizmu tikslais) turi tik apimti tiek vagystes, tiek turto prievartavimą, tiek kitas nusikalstamas veikas (pvz., terorizmo finansavimas prievartaujant turta, kelionės terorizmu tikslais klastojant dokumentus ir pan.), o ne būti konstruojamos kaip Direktyvos 5 – 11 straipsniuose vardinamos „tikrosios“ ir „savarankiškos“ su teroristine veikla susijusios nusikalstamos veikos. Būtent dėl šių priežasčių šios nusikalstamos veikos nėra atskirai kriminalizuotos baudžiamajame įstatyme, jų sąsajos su terorizmu aiškinamos per nusikalstamos veikos darymo tikslą BK 252¹ straipsnyje pateiktame sąvokų išaiškinime. Tik šioje sąsajoje tiek vagystė, tiek turto prievartavimas, tiek kiti aukščiau minėti nusikaltimai gali būti laikomi su teroristine veikla susijusiais nusikaltimais. Atsižvelgiant į tai, tik sisteminis Direktyvos 2017/541 ir baudžiamojo įstatymo nuostatų aiškinimas parodo, kad kriminalinės žvalgybos tyrimo priemonės BK 178, 180, 181 ir 300 straipsniuose įtvirtintų nusikaltimų (tiek, kiek jie atitinka su teroristine veikla susijusių nusikaltimų sąvoką, t. y. per sutaptį su kitomis su teroristine veikla susijusiomis nusikalstamomis veikomis) atžvilgiu yra galimos ir pagal šiuo metu galiojančias teisės akto nuostatas.

Be to, atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Europos Komisija, *net kelis kartus vertinusi* (teikdama ataskaitas dėl Pamatinių sprendimų 2002/475/TVR ir 2008/919/TVR) įgyvendinimo Lietuvoje) Lietuvos pasirinktą modelį, susijusį su

<p>Lietuvos banko 2019-11-13 raštas Nr. S 2019/(21.13.E- 2101)-12-5979</p>		<p>terroristine veikla reglamentavimu, pastabų tokiam reglamentavimo modeliui neturėjo. Šiuo metu Europos Komisija dar kartą vertina baudžiamajame įstatyme įtvirtintą teisinį reguliavimą, susijusį su Direktyvos 2017/541 nuostatų perkėlimu, ir pastabų dėl pasirinkto su teroristine veikla susijusių nusikaltimų teisinio reguliavimo modelio taip pat nekelia.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nėra poreikio nei tikslinti BK 178 straipsnio 2 dalyje ir BK 300 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų kvalifikuojančių požymių sąrašo, nei keisti BK 180 straipsnio 2 dalies ir BK 181 straipsnio 2 dalies nuostatas. To nereikalauja nei Direktyvos 2017/541 nuostatos, nei preliminarus Europos Komisijos atliktas Direktyvos 2017/541 nuostatų perkėlimo vertinimas.</p>
	<p>3. Projekto 7 straipsnio 3 dalyje siūlomu Baudžiamojo kodekso papildymu, kaip nurodyta Projekto aiškinamajame rašte, siekiama išvengti papildomų perteklinių intervencijų į Baudžiamojo kodekso 218 straipsnio nuostatas. Todėl Baudžiamojo kodekso 218 straipsnio 1 dalies nesūloma pildyti nuoroda į biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutartis, bet Baudžiamojo kodekso 224¹ straipsnio 5 dalimi nurodoma, kad 218 straipsnyje minima finansinės priemonės sąvoka apima ir biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutartis. Tačiau finansinės priemonės sąvoka yra vartojama ne tik 218 straipsnyje, bet ir 217 straipsnyje, o 224¹ straipsnyje nėra nurodyta, kaip finansinė priemonė turėtų būti suprantama 217 straipsnio kontekste. Iš Direktyvos 2014/57/ES 3 bei 4 ir 5 straipsnių, taip pat Projekto 6 ir 7 straipsnių analizės matyti, kad finansinės priemonės Baudžiamojo kodekso 217 ir 218 straipsniuose būtų suprantamos skirtingai. Tačiau Baudžiamajame kodekse būtų nurodyta tik, kaip finansinė priemonė suprantama 218 straipsnio kontekste, todėl galėtų kilti neaiškumų dėl 217 straipsnyje vartojamos finansinių priemonių sąvokos apibrėžties. Atsižvelgiant į tai, manytume, kad siekiant teisinio apibrėžtumo vis gi būtų tikslinga pildyti Baudžiamojo kodekso 218 straipsnį, jame minint „finansines priemones ar su jomis susijusių biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutartis“ (vietoj Projekto 7</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Pagal Direktyvos 2014/57/ES 5 straipsnį manipuliavimo rinka nusikaltimas turi apimti ir su finansinėmis priemonėmis susijusių biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutartis. Atitinkamai, siekiant įtraukti biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutartis į BK 218 straipsnio taikymo sritį ir itin smarkiai neapkrauti ir taip gana komplikuotos ir sudėtingos BK 218 straipsnio dispozicijos, tikslinga BK 218 straipsnio kontekste biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutartis prilyginti šio straipsnio dispozicijoje nurodytoms finansinėms priemonėms. Pažymėtina, kad toks finansinių priemonių ir biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutarčių prilyginimas būtų aktualus tik manipuliavimo rinka nusikalstamos veikos (BK 218 straipsnis) kontekste ir tik BK 218 straipsnyje nurodomiems finansinėms priemonėms. BK 217 straipsniui nurodyti pokyčiai nėra aktualūs (kadangi šiame straipsnyje kriminalizuotoms nusikalstamos veikoms netaikomas Direktyvos 2014/57/ES 5 straipsnis), nes šio nusikaltimo sudėtyje nurodytos finansinės priemonės pagal Direktyvos 2014/57/ES nuostatas niekaip nesusijusios su biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutartimis. Dėl šios priežasties BK 217 straipsnyje nurodytos finansinės priemonės, kaip ir iki šiol, būtų suprantamos tiesiog taip, kaip jos apibrėžtos specialiaame įstatyme, t. y. Finansinių priemonių rinkos įstatymo 3 straipsnio 15 dalyje. Atitinkamai, jokie papildomi BK ar kitų Lietuvos teisės aktų pakeitimai, siekiant išaiškinti finansinių priemonių, kurios nurodomos BK 217 straipsnyje, turinį nėra reikalingi. Atitinkamai, BK projektu, atsižvelgiant į Europos Komisijos pastabas bei Direktyvos 5 straipsnio taikymo srities skirtumus, nurodoma, kad BK 218 straipsnyje nurodytos finansinės priemonės (kurios, kaip ir BK 217 straipsnio atveju, taip pat suprantamos taip, kaip apibrėžtos Finansinių priemonių rinkos įstatymo 3 straipsnio 15 dalyje) papildomai turėtų</p>

	<p>straipsnio 3 dalyje siūlomos nuostatos, pagal kurią finansinės priemonės apima ir biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutartis).</p>	<p>apimti ir su finansinėmis priemonėmis susijusių biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutartis. Atsižvelgiant į tai, BK projektu siūlomi pakeitimai visiškai aiškūs, optimalūs teisėkūros prasme bei tinkamai suderinti su teisinio reguliavimo apibrėžtumo principu. Kartu <i>šiems pakeitimams (neformaliai) visiškai pritaria ir Europos Komisijos ekspertai.</i></p> <p>Papildomai pažymėtina, kad siūlymas BK 218 straipsnio dispozicijoje nurodyti „su finansinėmis priemonėmis susijusių biržos prekių neatidėliotųjų sandorių sutartis“ kiekvienoje dispozicijos vietoje, kur yra minimos „finansinės priemonės“ itin išplėstų dispozicijos (jau šiuo metu gana gremėždiškos ir sudėtingos) turinį ir joje nurodytų požymių gausą, kas neišvengiamai apsunkintų šios normos teisingo suvokimo, aiškinimo bei praktinio pritaikymo galimybes.</p>
	<p>4. <...> Direktyvos 2014/57/ES 9 straipsnis įpareigoja valstybes nares imtis būtinų priemonių siekiant užtikrinti, kad juridiniam asmeniui, patrauktam atsakomybėn pagal 8 straipsnį, būtų taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos, kurios gali būti tiek piniginės baudos, tiek ir kitos sankcijos. Vadovaujantis Baudžiamojo kodekso 43 straipsnio nuostatomis, juridiniam asmeniui už padarytą nusikalstamą veiklą gali būti skiriama tik viena bausmė: arba bausmė, arba juridinio asmens veiklos apribojimas, arba juridinio asmens likvidavimas. Pagal Baudžiamojo kodekso 47 straipsnio 4-5 dalis juridiniam asmeniui nustatoma nuo 200 iki 100 000 MGL dydžio bausmė. Baudos dydis už padarytą nusikalstamą veiklą konkrečiau straipsnio sankcijoje nenurodomas, o ji nustato teismas, skirdamas bausmę. Pastebėtina, kad nuo 2019-01-01 bazinė socialinė išmoka (buvęs MGL) yra lygi 38 Eur. Taigi taikytina sankcija už prekybą finansinėmis priemonėmis pasinaudojant viešai neatskleista informacija ir manipuliavimą finansinių priemonių rinka pagal Baudžiamojo kodekso 217 ir 218 straipsnius juridiniams asmenims svyruotą atitinkamai nuo 7600 Eur iki 3 800 000 Eur.</p> <p>Vadovaujantis Lietuvos banko įstatymo 433 straipsnio 14 dalimi Lietuvos bankas tam pačiam asmeniui gali taikyti</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Pažymėtina, kad <i>pastaba nėra susijusi su BK projekto tikslais</i> – patikslinti BK normas pagal Europos Komisijos neformalaus paklausimo reikalavimus, siekiant išvengti formalios pažeidimo procedūros. <i>Europos Komisija pastabų dėl baudžiamosios atsakomybės griežtumo ir (ar) atskirųjų baudžiamųjų priemonių (ne)pakankamumo nepateikė</i>, tad reziumuotina, kad laikomasi požiūrio, kad baudžiamosios priemonės Lietuvoje yra pakankamos.</p> <p>Aptariamu aspektu pažymėtina ir tai, kad pagal BK 43 straipsnį bausmė (kurios dydis, atsižvelgiant į tai, kad buvę MGL dydžiai BK skaičiuojami baziniais bausmių ir nuobaudų dydžiais (50 Eur.), juridiniam asmeniui yra nuo 10000 Eur. iki 5 000 000 Eur.) yra tik viena iš galimų juridiniam asmeniui skirtųjų bausmių. Atsižvelgiant į padaryto nusikaltimo pobūdį ir konkrečias aplinkybes, juridiniam asmeniui taip pat gali būti skiriamos ir griežtesnės bausmės – juridinio asmens veiklos apribojimas arba netgi tokio juridinio asmens likvidavimas, kas neabejotinai itin neigiamai atsilieptų juridinio asmens teisniai padėčiai. Kartu pabrėžtina, kad, priešingai nei taikant administracines atsakomybės priemones (kurios galima taikyti tik juridiniams asmeniui), juridinio asmens baudžiamosios atsakomybės atvejais (atsižvelgiant į tai, kad pagal BK normas juridinio asmens baudžiamoji atsakomybė yra išvestinė iš fizinio asmens baudžiamosios atsakomybės) baudžiamojon atsakomybėn neišvengiamai būtų traukiamas ir atitinkamas fizinis asmuo (juridinio asmens vadovas, atstovas ar kitas juridinio asmens interesais veikęs fizinis asmuo), kuriam, vadovaujantis BK Bendrosios dalies nuostatomis, taip pat būtų galima skirti BK 42 straipsnyje nurodytas bausmes (įskaitant laisvės atėmimo bausmę</p>

viena arba kelias poveikio priemones. Poveikio priemonės taikymas juridiniams asmenims be kita ko neužkerta kelio Lietuvos bankui svarstyti klausimą dėl finansų rinką reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytų Lietuvos banko išduotų licencijų, leidimų, sutikimų, pritarimų, neprieštarimų galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo (atsaukimo). Pagal 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 596/2014 dėl piktnaudžiavimo rinka (toliau – Reglamentas) 30 straipsnio 2 dalies j punktą valstybės narės pagal nacionalinius teisės aktus turi užtikrinti, kad kompetentingos institucijos turėtų įgaliojimus skirti bent jau toliau nurodytas administracines sankcijas, tame tarpe ir – juridiniams asmenims taikyti didžiausias administracines pinigines sankcijas, kurių dydis bent už Reglamento 14 ir 15 straipsnių pažeidimus – 15 000 000 Eur arba 15 % bendros juridinio asmens metinės apyvartos pagal paskutinę turimą valdymo organo patvirtintą atskaitomybę.

<...> Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytume konceptualiai įvertinti, ar šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas užtikrina, kad už Direktyvos 2014/57/ES 3–6 straipsniuose nurodytus nusižengimus taikomos baudžiamosios sankcijos yra veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios (ypatingai galimų taikyti administracinių sankcijų kontekste) bei svarstyti galimybę jas griežtinti.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

2014 12 16

iki 4 metų) bei BK 67 straipsnyje nurodytas baudžiamąjį poveikio priemones (įskaitant išplėstinį turto konfiskavimą bei teisės dirbti tam tikrą darbą be užsiimti tam tikra veikla atėmimą), kartu BK 217 ir 218 straipsniuose nurodytos nusikalstamos veikos padarymas kaltininkui užtrauktų BK 97 straipsnyje nurodyta teistumą su iš to sekančiais papildomais neigiamo pobūdžio apribojimais ir pan. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, juridinio asmens baudžiamąjį atsakomybės priemonės (kartu su fiziniams asmenims taikoma baudžiamosios atsakomybės priemonėmis) laikytinos adekvačiomis, atgrasančiomis ir proporcingomis, net ir esant didesniems administracinių baudų dydžiams (šiuo atveju papildomai keltinas atvirkštinis klausimas – dėl administracinių nuobaudų adekvatumo), kuriuos pirmiausia nulėmė paties Reglamento (ES) Nr. 596/2014 dėl piktnaudžiavimo rinka itin griežtos nuostatos.